

Lagutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot och till lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot och till lagar som har samband med den (RP 5/2026 rd): Ärendet har remitterats till lagutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet och förvaltningsutskottet för utlåtande.

Utlåtanden

Följande utlåtanden har lämnats i ärendet:

- förvaltningsutskottet FvUU 7/2026 rd
- grundlagsutskottet GrUU 23/2026 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Hanna Leivo, justitieministeriet
- lagstiftningsråd Juho Martikainen, justitieministeriet
- polisinspektör Juha Tuovinen, inrikesministeriet
- referendarieråd Mikko Eteläpää, riksdagens justitieombudsmans kansli
- justitieråd Jussi Tapani, högsta domstolen
- tingsdomare Tea Rantanen, Helsingfors tingsrätt
- specialsakkunnig Heli Leinonen, Domstolsverket
- åklagaröverinspektör Karoliina Kontturi, Åklagarmyndigheten
- polisinspektör Konsta Arvelin, Polisstyrelsen
- kriminalinspektör Antti Stenvall, polisinspektionen i Inre Finland
- advokat Katariina Kuronen, Finlands Advokater
- professor Sakari Melander
- professor Mikko Vuorenmaa.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Rättsregistercentralen
- Gränsbevakningsväsendet
- Tullen

Betänkande LaUB 15/2026 rd

- Brottsofferjouren.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att lagen om föreläggande av böter och ordningsbot samt strafflagen, utsköningsbalken och förundersökningslagen ändras.

Enligt förslaget utvidgas tillämpningsområdet för lagen om föreläggande av böter och ordningsbot så att det i ett förfarande enligt den lagen får handläggas brottmål som kan leda till fängelse i högst två år. Vissa brottsrekvisit som tryggar rätten till liv och hälsa lämnas enligt förslaget ändå utanför lagens tillämpningsområde. I ett sådant förfarande ska det dessutom kunna dömas ut förverkandepåföljder på högst 5 000 euro och bestämmas om ersättningsskyldighet i fråga om sådana kostnader för alkohol- och drogtestning som uppstått vid utredningen av målet och avgöras privaträttsliga anspråk som målsäganden framställt.

Det föreslås att behörighetsfördelningen mellan myndigheterna ändras så att polisen kan avgöra mål där det strängaste straff som föreskrivs för brottet är böter eller fängelse i högst sex månader. Polisen ska kunna förelägga ett bötesstraff på högst 60 dagsböter. Övriga ärenden ska avgöras av åklagaren.

De föreslagna lagarna avses i huvudsak träda i kraft sommaren 2027. De föreslagna bestämmelserna om bestämmande av att kostnaderna för alkohol- och drogtestning ska ersättas avses dock träda i kraft 2028.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

I propositionen föreslås det att användningen av bötesförfarandet utvidgas. Regeringen föreslår ändringar i lagen om föreläggande av böter och ordningsbot (754/2010, nedan bötesförfarandelagen) samt strafflagen (39/1889), utsköningsbalken (705/2007) och förundersökningslagen (805/2011).

I ett bötesförfarande bestäms påföljder utanför domstol. I förfarandet kan bötesstraff föreläggas av polis eller åklagare. Bötesförfarandet förutsätter att det är fråga om ett brott för vilket det kan dömas ut böter eller fängelse i högst sex månader. Dessutom ska de ärenden som behandlas i bötesförfarandet vara klara och enkla. Ett bötesförfarande förutsätter samtycke av såväl den misstänkte som målsäganden.

Det föreslås att tillämpningsområdet för bötesförfarandelagen utvidgas så att det i ett förfarande enligt den lagen är möjligt att handlägga sådana brottmål som kan leda till böter eller fängelse i högst två år. Utanför tillämpningsområdet avgränsas dock vissa brott, såsom brott mot liv och hälsa, sexualbrott och terroristbrott. Utvidgningen av tillämpningsområdet gäller inte heller brott där den misstänkta är minderårig.

Betänkande LaUB 15/2026 rd

Behörighetsfördelningen mellan myndigheterna ändras så att polisen kan avgöra ett ärende som gäller ett brott för vilket det strängaste föreskrivna straffet är böter eller fängelse i högst sex månader. Det föreslås att polisen kan förelägga bötesstraff på högst 60 dagsböter. Övriga ärenden ska avgöras av åklagaren. I nuläget har polisen beslutanderätt i vissa ärenden som uttryckligen räknas upp i lagen och polisen kan förelägga bötesstraff på högst 20 dagsböter.

I bötesförfarandet är det enligt propositionen möjligt att påföra en förverkandepåföljd på högst 5 000 euro. I nuläget är maximibeloppet för en förverkandepåföljd som påförs i bötesförfarandet 1 000 euro. Dessutom föreslås det att det i bötesförfarandet ska kunna bestämmas om ersättningskyldighet i fråga om kostnader för alkohol- och drogtestning. Vidare ska målsägandens privaträttsliga anspråk som grundar sig på ett brott kunna avgöras i bötesförfarandet, om anspråket är ostridigt och i fråga om kapital uppgår till högst 5 000 euro.

Den misstänktes och målsägandens samtycke är också i dessa situationer en förutsättning för att ärendet ska kunna behandlas i bötesförfarandet. Däremot slopas möjligheten att återta ett samtycke. Det föreslås också att målsägandens rätt att söka ändring utvidgas.

Syftet med propositionen är att göra straffprocessen smidigare. Såsom det framgår av propositionen (s. 5) har den genomsnittliga totala handläggningstiden för brottmål under de senaste tio åren (2014–2024) förlängts från mindre än tio månader till mer än femton månader. En central orsak till att straffprocesserna har förlängts har varit det långvariga finansieringsunderskottet hos myndigheterna och domstolarna inom straffrättsvården, men också ändringarna i verksamhetsmiljön för straffprocessen har bidragit till att handläggningstiderna har blivit längre, bland annat att brottmålen blivit mer internationella och komplexa och att brotten i allt högre grad begås med hjälp av datanät. Det är också värt att notera att staten under de senaste åren har betalat ut ungefär 200 000 euro i ersättning per år på grund av rättegången fördröjts. År 2024 betalades dock ersättningar ut till ett belopp på över 400 000 euro. Brottmålen andel av de betalade gottgörelserna är något under 60 procent.

Den aktuella propositionen är bara en av åtgärderna under innevarande valperiod för att göra straffprocessen smidigare. Liksom lagutskottet konstaterat i samband med en tidigare proposition om en smidigare straffprocess (RP 188/2025 rd) är utdragna rättegångar ett av de största rättssäkerhetsproblemen i Finland (LaUB 3/2026 rd, s. 3). Utskottet har också nyligen i sitt utlåtande om planen för de offentliga finanserna (LaUU 6/2026 rd, s. 3) påmint om att långa handläggningstider och rättsprocesser redan länge har varit ett av Finlands allvarigaste problem när det gäller de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna. Lagutskottet anser därför att propositionens mål att göra straffprocessen smidigare är ytterst viktigt. För att uppnå en smidigare straffprocess och kortare handläggningstider vid rättegångar måste man utöver att utveckla förfarandena se till att aktörerna inom straffprocessen får tillräcklig och samordnad basfinansiering så att det inte uppstår flaskhalsar i de olika faserna av processen.

Förvaltningsutskottet har lämnat utlåtande (FvUU 7/2026 rd) om propositionen. Förvaltningsutskottet lyfter bland annat fram att en utvidgning av bötesförfarandet gör straffprocessen smidigare och snabbare i enkla och klara ärenden.

Betänkande LaUB 15/2026 rd

Även grundlagsutskottet har lämnat ett utlåtande (GrUU 23/2026 rd). Enligt grundlagsutskottet kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Grundlagsutskottet konstaterar i sitt utlåtande att syftet med den föreslagna regleringen framför allt är att göra straffprocessen smidigare och göra det möjligt för domstolarna att fokusera på ärenden där det på grund av synpunkter som gäller rättsskyddet, enhetligheten i rättspraxis och utvecklingen av tolkningspraxis finns ett verkligt behov av att ärendet behandlas uttryckligen i domstol. Enligt grundlagsutskottet finns det godtagbara grunder för regleringen, framför allt att den syftar till att ärendena behandlas utan dröjsmål (GrUU 23/2026 rd, s. 3). Grundlagsutskottet anser dock att det skulle vara mer motiverat att det antal dagsböter som omfattas av förundersökningsmyndighetens beslutanderätt är mindre än vad som nu föreslås. Lagutskottet behandlar grundlagsutskottets anmärkningar nedan.

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Brottsrekvisit som lämpar sig för bötesförfarandet

Som det nämns ovan utvidgas bötesförfarandelagens tillämpningsområde så att lagen i princip omfattar alla brott för vilka maximistraffet är böter eller fängelse i högst två år. I nuläget omfattar tillämpningsområdet brott för vilka maximistraffet är böter eller fängelse i högst sex månader.

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande ansett att det inte är fråga om en ändring av ringa betydelse (se GrUU 23/2026 rd, s. 4). Ändringen innebär att ett betydande antal synnerligen allvarliga brott överförs till behandling utanför domstolarna. I 1 a § i den föreslagna bötesförfarandelagen ingår en förteckning med 14 punkter där vissa brottsrubriceringar lämnas utanför lagens tillämpningsområde. Uteslutningen gäller bland annat vissa brott mot liv, hälsa och frihet, sexualbrott, terroristbrott, krigsbrott, brott mot mänskligheten och brott som riktar sig mot utövande av den lagstiftande, verkställande och dömande makten samt deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet. Uteslutningen avgränsar enligt grundlagsutskottet i viss mån överföringen av utövandet av dömande makt utanför domstolsväsendet. Av betydelse är också att en ytterligare förutsättning för tillämpning av lagen är att brottet enligt allmän straffpraxis inte kan förutses medföra strängare straff än böter (GrUU 23/2026 rd, s. 4).

Enligt grundlagsutskottets utlåtande bör man vid bedömningen av om det är fråga om ett begränsat undantag som är av ringa betydelse med tanke på utövandet av dömande makt, framför allt fästa uppmärksamhet vid den sakliga betydelsen av de ärenden som överförs till myndigheter utanför domstolsväsendet. Ur denna synvinkel anser grundlagsutskottet att det är av särskild betydelse att det i 1 § i bötesförfarandelagen föreslås att en påföljd enligt lagen kan påföras endast i enkla och klara ärenden. Enligt propositionsmotiven (s. 12) avses med detta att ärendet ska vara juridiskt enkelt och inte innehålla till exempel komplicerade lagtolkningsfrågor. Dessutom ska de bevisningsfrågor som anknyter till ärendet vara tydliga. Juridiskt oklara eller komplicerade ärenden bör lämnas utanför bötesförfarandet. Vid bedömningen av om ärendet är enkelt och klart anser grundlagsutskottet det också motiverat att det är av betydelse huruvida det är frågan om upprepade brott.

Betänkande LaUB 15/2026 rd

Enligt grundlagsutskottets utlåtande är utvidgningen av bötesförfarandets tillämpningsområde, utifrån en samlad bedömning som beaktar de nämnda omständigheterna, inte problematisk med avseende på 3 § i grundlagen (GrUU 23/2026 rd, s. 5).

Också lagutskottet anser att ändringen av tillämpningsområdet inte är av ringa betydelse. Utifrån propositionen och erhållen utredning anser lagutskottet emellertid att den föreslagna ändringen är godtagbar och motiverad. Av betydelse med tanke på detta är kraven i 1 § i bötesförfarandelagen om att ärendet ska vara enkelt och klart och att brottet enligt allmän straffpraxis inte kan förutses medföra strängare straff än böter. De nämnda kraven är av betydelse för parternas rättsskydd. Också den misstänktes och målsägandens samtycke är en väsentlig del av förfarandets godtagbarhet, särskilt när förfarandets tillämpningsområde utvidgas. Också grundlagsutskottet har ansett att den misstänktes och målsägandens samtycke är av betydelse vid bedömningen av den föreslagna regleringen (GrUU 23/2026 rd, s. 4).

Vid utskottets sakkunnigutfrågning ansåg vissa sakkunniga att tillämpningsområdet för bötesförfarandet bör utvidgas ytterligare från det som föreslås i propositionen. Det har bland annat lyfts fram att misshandel enligt 21 kap. 5 § i strafflagen ska omfattas av bötesförfarandet.

Enligt propositionsmotiven har man vid beredningen separat bedömt om misshandel enligt 21 kap. i strafflagen kan behandlas i bötesförfarandet, eftersom en beaktansvärd del av de misshandelsfall som leder till bötesstraff lämpar sig för bötesförfarandet i fråga om kravet på enkelhet och klarhet (RP, s. 49). I propositionen bedöms det dock att det är fråga om högst 200 ärenden som eventuellt överförs till bötesförfarandet.

Enligt erhållen utredning och propositionsmotiven skulle inkludering av misshandel i det utvidgade tillämpningsområdet för bötesförfarandet vara ett undantag till ovan föreslagna avgränsningar av bötesförfarandet. Det står klart att vissa typer av misshandel i varje fall ska avgränsas utanför tillämpningsområdet för bötesförfarandet, såsom misshandelsfall av grundformen i en nära relation, eftersom de på grund av sin art och gärningens allvar inte överhuvudtaget lämpar sig för att handläggas i bötesförfarandet. En regleringslösning där en viss rubricering fogas till tillämpningsområdet för bötesförfarandet, men från vilken vissa arter av gärningar på samma gång avgränsas, gör bötesförfarandet otydligare. Med beaktande av ovan nämnda omständigheter som helhet, kan det enligt utskottets uppgifter inte anses motiverat att inkludera grundformen av misshandel i det utvidgade tillämpningsområdet för bötesförfarandet (se även RP, s. 49).

I ljuset av det som sägs ovan anser lagutskottet att det tillämpningsområde som föreslås i propositionen är ändamålsenligt och att det inte är motiverat att utvidga tillämpningsområdet ytterligare. Tillämpningen av den nya bötesförfarandelagen bör emellertid följas upp på det sätt som konstateras nedan. Vilka brott som lämpar sig för att behandlas i bötesförfarandet kan vid behov bedömas på nytt senare.

Sakkunniga har också uttryckt oro över att den föreslagna utvidgningen av tillämpningsområdet kan leda till att valet av straffslag, det vill säga böter eller fängelse, de facto bedöms utanför domstol.

Betänkande LaUB 15/2026 rd

I anslutning till det som sägs ovan betonar lagutskottet att de i lag föreskrivna avgränsningarna, enligt vilka det ska vara fråga om ärenden som är klara och enkla och för vilka det utifrån allmän straffpraxis är möjligt att döma ut endast bötesstraff, bidrar till att säkerställa att endast sådana brottmål för vilka bötesstraff kan påföras styrs till förfarandet. När myndigheterna iakttar dessa lagstadgade förutsättningar, blir valet av straffslag inte aktuellt i bötesförfarandet.

Förundersökningsmyndighetens beslutanderätt

I propositionen föreslås även att förundersökningsmyndighetens beslutanderätt i fråga om antalet dagsböter höjs från nuvarande 20 dagsböter till 60 dagsböter. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande ansett att den föreslagna utvidgningen av förundersökningsmyndigheternas behörighet inte är helt problemfri med tanke på kravet på rättsskydd i 21 § i grundlagen. Enligt grundlagsutskottet skulle det vara mer motiverat att det antal dagsböter som omfattas av förundersökningsmyndighetens beslutanderätt är mindre än vad som nu föreslås (GrUU 23/2026 rd, s. 5).

Enligt utskottets uppgifter inverkar en begränsning av förundersökningsmyndighetens behörighet till ett lägre antal dagsböter än de nu föreslagna 60 dagsböterna inte på det totala antalet ärenden som handläggs i bötesförfarandet. Sänkningen av gränsen inverkar endast på vem som avgör ärendet, alltså förundersökningsmyndigheten eller åklagaren.

I praktiken har åklagaren i omkring 98 procent av alla bötesyrkanden som framställts av polisen fastställt strafföreläggandet i oförändrad form eller genom att endast ändra omständigheter som gäller penningbeloppet av en dagsbot i enlighet med det bötesyrkande som framförts av polisen. Det kan således konstateras att en utvidgning av polisens beslutanderätt på det sätt som föreslås i propositionen i praktiken inte skulle medföra några betydande problem med avseende på rättsskyddet. Å andra sidan ska ett bötesstraff på 60 dagsböter betraktas som ett tämligen strängt straff.

Enligt erhållen utredning handlade åklagarna sammanlagt omkring 33 500 ärenden i bötesförfarandet 2024. Flest strafförelägganden utfärdade åklagarna för äventyrande av trafiksäkerheten, förande av fortskaffningsmedel utan behörighet, rattfylleri, trafikförseelse, straffbart bruk av narkotika, innehav av föremål eller ämne som lämpar sig för att skada någon annan, utlänningsförseelse, uteblivande från uppåd och motstånd mot person som upprätthåller ordningen. De ärenden som åklagarna fastställde år 2024 uppgick till omkring 25 000. Av ovan nämnda brott leder endast grundformen av rattfylleri normalt till 60 dagsböter eller till och med strängare straff. I fråga om de övriga rubriceringarna blir påföljden enligt normal straffpraxis 40 dagsböter eller färre. Rubriceringar som är av betydelse med tanke på Tullen är lindrigt skattebedrägeri och smuggling, för vilka det är möjligt att påföra bötesstraff på 40 dagsböter. Dessa avgörs dock årligen i betydligt mindre utsträckning i bötesförfarandet än de tidigare nämnda rubriceringarna (år 2024: lindrig smuggling, 395 ärenden; lindrigt skattebedrägeri, 117 ärenden).

Om förundersökningsmyndighetens behörighet begränsas till exempelvis 40 dagsböter, faller i huvudsak en stor andel rattfylleribrott utanför behörigheten bland de brottsrubriceringar som i fråga om ärendemängden är störst. År 2024 inkom 1 700 bötesförelägganden till åklagaren för

Betänkande LaUB 15/2026 rd

fastställelse med rubriceringen rattfylleri och körning under påverkan av rusmedel. Antalet rattfylleribrott som avgörs i bötesförfarandet kommer sannolikt att öka i och med att ersättning av kostnaderna för alkohol- och drogtestning också kommer att kunna behandlas i bötesförfarandet. Straffen för rattfylleribrott påförs i regel på basis av etablerad rättspraxis och schablonmässiga tabeller.

Enligt erhållen utredning kan det konstateras att sänkningen av förundersökningsmyndigheternas beslutanderätt till 40 dagsböter inte väsentligt ändrar fördelningen av antalet ärenden mellan förundersökningsmyndigheterna och åklagaren. Den största ändringen i antalet ärenden gäller rattfyllerier, där straffet bestäms rätt så schablonmässigt, vilket i sig talar för att polisen ska kunna behandla sådana ärenden. Sammantaget är ändringen dock inte betydande med tanke på en smidigare process.

Eftersom grundlagsutskottet i sitt utlåtande med avseende på kravet på rättsskydd enligt 21 § i grundlagen anser att det skulle vara motiverat att sänka antalet dagsböter som omfattas av förundersökningsmyndighetens beslutanderätt från den nu föreslagna gränsen på 60 dagsböter, är det enligt lagutskottet motiverat att sänka gränsen. Lagutskottet föreslår på det sätt som anges nedan i detaljmotiveringen att gränsen sänks till 40 dagsböter.

Trots att tillämpningsområdet för bötesförfarandet utvidgas till att omfatta brott som kan leda till fängelse i högst två år i stället för sex månader som i nuläget, har dock vissa brott lämnats utanför tillämpningsområdet på det som konstaterats ovan (1 a § i lagförslag 1). Enligt propositionen har till exempel misshandel som avses i 21 kap. 5 § lämnats utanför tillämpningsområdet. Utan en uttrycklig avgränsning skulle misshandel omfattas av bötesförfarandets tillämpningsområde, eftersom maximistraftet för misshandel är fängelse i två år. I den lagstiftningslösning som föreslås i propositionen bestäms polisens beslutanderätt utifrån det maximistraff som föreskrivits för brottet så att polisen kan förelägga ett bötesstraff för ett brott för vilket det inte har föreskrivits strängare straff än fängelse i sex månader (3 § i lagförslag 1). I nuläget begränsas polisens beslutanderätt till de situationer som uttryckligen räknas upp i lagen.

Sakkunniga har fäst uppmärksamhet vid att lindrig misshandel i enlighet med propositionen ska höra till polisens beslutanderätt. Lagutskottet har tidigare när lagen om bötesförfarande stiftades ansett det motiverat att vissa brott, inklusive lindrig misshandel, undantas från bötesföreläggandet som hör till polisens beslutanderätt (LaUB 9/2010 rd, s. 5). Lagutskottet har ansett detta motiverat bland annat för att det bland de här brottstyperna förekommer fall med klart tvetydigare element än vid trafikförseelser och snatterier.

Utifrån en samlad bedömning av propositionen och den utredning som utskottet fått och med beaktande av den reform som avses i propositionen som helhet anser lagutskottet emellertid att det är godtagbart att lindrig misshandel ingår i polisens beslutanderätt. Lindrig misshandel hör redan nu till tillämpningsområdet för bötesförfarandet, men inte till de ärenden som avgörs av polisen. I den föreslagna lagstiftningslösningen är det för tydlighetens skull inte motiverat att utesluta endast ett rekvisit, lindrig misshandel, från förundersökningsmyndighetens behörighet, när behörigheten i fråga om andra brott bestäms utifrån maximistraftet. Att lindrig misshandel helt och hållet skulle lämnas utanför bötesförfarandets tillämpningsområde och tas in i den förteckning som avses i 1 a § skulle innebära en ändring jämfört med nuläget i och med att lindrig

Betänkande LaUB 15/2026 rd

misshandel som endast bestraffas med böter inte alls kunde behandlas i bötesförfarandet. Vidare påpekar lagutskottet att ett ärende i enlighet med 1 § över huvud taget kan behandlas i ett bötesförfarande endast om ärendet är enkelt och klart.

I fråga om lindrig misshandel i nära relationer som behandlas i bötesförfarandet noterar utskottet att alla fall av lindrig misshandel i nära relationer inte heller i fortsättningen behandlas i bötesförfarandet, utan endast sådana fall av lindrig misshandel i nära relationer som är enkla och klara kan avgöras i bötesförfarandet. Bötesförfarandet förutsätter dessutom alltid samtycke av såväl den misstänkte som målsäganden.

Minderåriga brottsmisstänkta

Förslaget om att utvidga tillämpningsområdet för bötesförfarandet till brott vars maximistraff är fängelse i två år gäller enligt propositionen inte minderåriga brottsmisstänkta. Enligt 1 a § 3 mom. om avgränsning av tillämpningsområdet för lagen om bötesförfarande får ett brott som leder till bötesstraff inte behandlas i bötesförfarandet om den som misstänks för brottet vid tidpunkten för gärningen var under 18 år och det för brottet har föreskrivits strängare straff än böter eller fängelse i sex månader.

Vid utskottets sakkunnigutfrågning har det föreslagits att det bör övervägas att även minderåriga omfattas av det utvidgade tillämpningsområdet.

Lagutskottet konstaterar till denna del att propositionen ingående behandlar frågan om huruvida bötesförfarandets tillämpningsområde ska gälla också minderåriga misstänkta (RP, s. 21–25 och 59–60). Detta föreslås inte i propositionen, särskilt på grund av aspekter som berör rättsskyddet. Utskottet betonar att rättsskyddet för minderåriga bör ägnas särskild uppmärksamhet i straffprocessen. Denna utgångspunkt talar för att en minderårig inte med sitt samtycke kan avstå från straffprocessuella rättsmedel i ärenden som omfattas av det föreslagna utvidgade tillämpningsområdet. Till denna del är den lösning som valts i propositionen motiverad, menar utskottet. Tillämpningen av den nya bötesförfarandelagen bör emellertid följas upp på det sätt som konstateras nedan. I fortsättningen är det möjligt att bedöma om och på vilket sätt tillämpningen av bötesförfarandet kan utvidgas med beaktande av rättsskyddsaspekterna.

I propositionen ingår ett ändringsförslag om att man framöver vid summarisk förundersökning i bötesförfarandet ska fullgöra kraven i 7 kap. 14–15 § i förundersökningslagen (7 § i lagförslag 1). Således beaktar man i bötesförfarandet framöver bestämmelserna om närvaro av en laglig företrädare för en omyndig i förhöret och kontakten till en laglig företrädare för en omyndig. På det sättet tillgodoses rättigheterna för minderåriga ännu bättre än tidigare, framgår det av propositionen (s. 101). Lagutskottet anser att ändringen är motiverad. Också förvaltningsutskottet har ansett att lösningen är motiverad med tanke på rättsskyddet för minderåriga (FvUU 7/2026 rd, s. 4).

I sitt utlåtande föreslår förvaltningsutskottet dock att lagutskottet ytterligare bedömer om innehållet i den föreslagna 7 § i bötesförfarandelagen motsvarar syftet med bestämmelsen och om bestämmelsen är konsekvent och tydlig i förhållande till förundersökningslagens bestämmelser till exempel i fråga om huruvida en minderårig misstänkt ska underrättas om vårdnadshavarens

Betänkande LaUB 15/2026 rd

rätt att närvara vid förhöret. Om det strängaste straffet för ett brott som behandlas i bötesförfarandet är fängelse i högst sex månader, behöver 4 kap. 16 § i förundersökningslagen inte iakttas (t.ex. 4 kap. 16 § 2 mom. 2 punkten).

Enligt erhållen utredning preciseras det i propositionen att förundersökningslagen ska iakttas i förundersökningen av ett ärende som ska avgöras i bötesförfarandet. Således ska bland annat 7 kap. 10 § i förundersökningslagen om underrättelserna före ett förhör iakttas även i bötesförfarandet. Det har dock, i syfte att göra behandlingen av ett ärende i bötesförfarandet smidigare, gjorts vissa undantag i fråga om bestämmelserna i förundersökningslagen. Genom de föreslagna ändringarna om iakttagande av 7 kap. 14 och 15 § i förundersökningslagen förbättras ställningen för en omyndig part i bötesförfarandet. En omyndig part får således även i praktiken information om vårdnadshavarnas roll i processen.

I ljuset av inkommen utredning anser lagutskottet att innehållet i 7 § om förundersökning i bötesförfarandelagen till denna del är godtagbart. Enligt utskottets uppgifter fortsätter reformen av bötesförfarandet i projektets andra fas, som bland annat inbegriper en översyn av bestämmelserna om själva förfarandet i bötesförfarandet. Utskottet anser att man i det sammanhanget ännu vid behov kan bedöma till exempel behovet av att precisera bestämmelserna om förundersökning.

Övrigt

Vid sakkunnigutfrågningen aktualiserades frågan om användning av förfarandet i en situation där det samtidigt utfärdas flera bötesförelägganden för en och samma person.

Lagutskottet konstaterar till denna del för tydlighetens skull att i bötesförfarandet iakttas också i nuläget bestämmelserna om bestämmande av straff enligt 6 kap. i strafflagen och om gemensamt straff enligt 7 kap. i strafflagen. Det föreslås inga ändringar i dessa bestämmelser. Nämda bestämmelser bör därför iakttas när bötes- eller strafföreläggande utfärdas samtidigt för flera gärningar i ett bötesförfarande.

Utbildning och ikraftträdande

Lagutskottet betonar vikten av utbildning för de myndigheter som tillämpar bötesförfarandelagen med tanke på parternas rättsskydd när tillämpningsområdet och polisens behörighet utvidgas. Det är befogat att sörja för utbildningen särskilt innan de nya bestämmelserna träder i kraft och under de första åren som de tillämpas. Utbildning behövs för att säkerställa att ärenden som kräver en gränsdragning mellan ett bötesstraff och ett fängelsestraff inte behandlas i bötesförfarandet. Utbildning behövs också för att säkerställa en enhetlig straffpraxis.

Förvaltningsutskottet har i sitt utlåtande ansett det vara viktigt att de föreslagna lagändringarna kan träda i kraft så fort som möjligt (FvUU 7/2026 rd, s. 3). Också lagutskottet anser att det är viktigt att förslagen träder i kraft så snabbt som möjligt för att målen som gäller smidigare straffprocesser ska nås.

Betänkande LaUB 15/2026 rd

Enligt utskottets uppgifter avses de föreslagna lagarna i huvudsak träda i kraft 2027 när behövliga ändringar i informationssystemen har gjorts. Ändringarna av regleringen kring kostnader för alkohol- och drogtestning förutsätter ändringar även i Rättsregistercentralens informationssystem, varför regleringen till denna del avses träda i kraft år 2028 i enlighet med tidsplanen för färdigställandet av Rättsregistercentralens nya verkställighetssystem. Det är fråga om ett förfarande av masskaraktär, alltså är det i praktiken inte möjligt att behandla ärenden utan ett fungerande informationssystem. Lagändringarna kan således träda i kraft först när ändringarna i informationssystemen har genomförts.

Uppföljning

Lagutskottet betonar det som sägs i propositionen (s. 106) om att det är viktigt att följa konsekvenserna av lagändringarna. Eftersom propositionen har som mål att göra straffprocessen smidigare, ska man efter lagändringarnas ikraftträdande följa om de eftersträlvade konsekvenserna har uppnåtts och hur ändringen har påverkat tillgodoseendet av parternas rättsskydd.

Utskottet anser också att det till exempel är möjligt att senare på nytt bedöma vilka brott som är lämpliga att behandlas i bötesförfarandet, när det finns erfarenheter av tillämpningen av de nu föreslagna lagändringarna. Eftersom flera åtgärder för att göra straffprocessen smidigare har behandlats under denna regeringsperiod och de samlade konsekvenserna av projekten inte har kunnat bedömas, är det enligt utskottet ändamålsenligt att också bedöma vilka samlade konsekvenser åtgärderna för att göra straffprocessen smidigare har för en effektiv straffprocess och parternas rättsskydd.

Samordning

Riksdagen har behandlat regeringens proposition RP 163/2025 rd om ändring av bestämmelserna om terroristbrott. Genom propositionen ersattes kapitlet om terroristbrott i strafflagen med ett kapitel om terroristiska brott. I 1 a § i lagförslag 1 i den nu aktuella propositionen föreslås det att vissa terroristbrott lämnas utanför tillämpningsområdet. Eftersom RP 163/2025 rd redan har behandlats i riksdagen och lagändringarna träder i kraft före de lagar som avses i detta betänkande, föreslår lagutskottet i syfte att samordna bestämmelserna att 1 a § 1 mom. 11 punkten i lagförslag 1 ändras på det sätt som beskrivs i detaljmotiveringen så att den motsvarar den bestämmelse som godkändes i samband med proposition RP 163/2025 rd (LaUB 8/2026 rd, RSv 48/2026 rd).

Riksdagen har också behandlat regeringens proposition RP 187/2025 rd med förslag till lagstiftning om utvidgande av användningsområdet för åtaluppställning. Genom den propositionen ändras 10 kap. 9 § 3 mom. i strafflagen. Samma moment föreslås bli ändrat också i den nu aktuella propositionen. Eftersom RP 187/2025 rd redan har behandlats i riksdagen och lagändringarna träder i kraft före de lagar som avses i denna proposition, föreslår lagutskottet i syfte att samordna bestämmelserna att 10 kap. 9 § i lagförslag 2 ändras på det sätt som beskrivs i detaljmotiveringen så att det motsvarar den bestämmelse som godkändes i samband med proposition RP 187/2025 rd (LaUB 9/2026 rd, RSv 50/2026 rd).

Betänkande LaUB 15/2026 rd

DETALJMOTIVERING

1. Lagen om ändring av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot

1 a §. Avgränsning av tillämpningsområdet. Paragrafen innehåller bestämmelser om avgränsning av tillämpningsområdet. Riksdagen har behandlat regeringens proposition RP 163/2025 rd om ändring av bestämmelserna om terroristbrott. Genom propositionen ersattes kapitlet om terroristbrott i strafflagen med ett kapitel om terroristiska brott. I 1 a § i lagförslag 1 i den aktuella propositionen föreslås det att vissa terroristbrott lämnas utanför tillämpningsområdet. Eftersom RP 163/2025 rd redan har behandlats i riksdagen och lagändringarna träder i kraft före de lagar som avses i denna proposition, föreslår lagutskottet i syfte att samordna bestämmelserna att 1 a § 1 mom. 11 punkten i lagförslag 1 ändras så att den motsvarar den bestämmelse som godkändes i samband med proposition RP 163/2025 rd (LaUB 8/2026 rd, RSv 48/2026 rd).

Utifrån det som sägs ovan föreslår lagutskottet utifrån inkommen utredning att hänvisningarna i *1 mom. 11 punkten* till resa i syfte att begå ett terroristbrott som avses i 34 a kap. 5 c § i strafflagen, främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott som avses i 5 d § i det kapitlet och offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott som avses i 5 e § i det kapitlet ersätts med hänvisningar till främjande av resa för terrorism som avses i 34 a kap. 13 § i strafflagen och offentlig uppmaning till terrorism som avses i 14 § i det kapitlet.

Lagutskottet föreslår också en korrigerings av *1 mom. 10 punkten* i den finska språkdräkten så att ordet ”tarkoitettu” efter hänvisningen till 25 kap. 5 a § i strafflagen ändras till ”tarkoitettua”. Ändringen påverkar inte den svenska språkdräkten.

3 §. Behöriga myndigheter. Paragrafen innehåller bestämmelser om de behöriga myndigheterna. Enligt propositionen ändras paragrafen bland annat så att antalet dagsböter som hör till polisens beslutanderätt höjs från nuvarande 20 dagsböter till 60 dagsböter.

Av de orsaker som nämns ovan i utskottets överväganden och som hänför sig till grundlagsutskottets utlåtande om propositionen (GrUU 23/2026 rd) föreslår lagutskottet att *1 mom.* ändras så att antalet dagsböter som hör till polisens beslutanderätt ändras till 40 dagsböter istället för 60 dagsböter, som föreslås i propositionen.

2. Lagen om ändring av 10 kap. 9 § i strafflagen

10 kap. Om förverkandepåföljder

9 §. Behandling av mål om förverkandepåföljd. Paragrafen innehåller bestämmelser om behandling av mål om förverkandepåföljd. Riksdagen har behandlat regeringens proposition RP 187/2025 rd med förslag till lagstiftning om utvidgande av användningsområdet för åtaluppställning. Genom den propositionen ändras 10 kap. 9 § 3 mom. i strafflagen. Samma moment föreslås bli ändrat också i den nu aktuella propositionen. Eftersom RP 187/2025 rd redan har behandlats i riksdagen och lagändringarna träder i kraft före de lagar som avses i detta betänkande, föreslår lagutskottet i syfte att samordna bestämmelserna att *3 mom.* ändras så att det

Betänkande LaUB 15/2026 rd

motsvarar den bestämmelse som godkändes i samband med proposition RP 187/2025 rd (LaUB 9/2026 rd, RSv 50/2026 rd). Momentet får följande lydelse:

Förverkandepåföljd döms ut på yrkande av åklagaren. I 1 kap. 8 b § i lagen om rättegång i brottmål föreskrivs det om de grunder på vilka åklagaren kan avstå från att yrka på förverkande och i 1 kap. 10 § i den lagen om domsförslag som gäller ekonomisk vinning av brott. Även en målsägande kan yrka på förverkande när målsäganden ensam utför åtal enligt 7 kap. i lagen om rättegång i brottmål.

Också *ingressen* till lagförslag 2 bör ändras så att det istället för författningsnumret 985/2016 hänvisas till det författningsnummer som följer av lagförslag 3 i RP 187/2025 rd. Lagutskottet föreslår dessutom som en teknisk ändring i 6 mom. i den finska språkdräkten att ett kommatecken läggs till efter ordet "menettelyssä". Ändringen påverkar inte den svenska språkdräkten.

5. Lagen om ändring av 14§ i lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning (Nytt)

14 §. Bötesyrkande, bötesföreläggande och ordningsbotsföreläggande. Paragrafen innehåller bestämmelser om jakt- och fiskeövervakarens rätt att utfärda ett bötesyrkande eller ett bötesföreläggande. I propositionen föreslås inga ändringar i lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning (1157/2005) eller i 14 § i den lagen. I 2 mom. anges det att om det för en förseelse som avses i denna lag och som har framkommit vid jakt- och fiskeövervakning kan föreläggas ett bötesstraff och vid sidan av det en förverkandepåföljd, har jakt- och fiskeövervakaren rätt att utfärda ett bötesyrkande eller bötesföreläggande med iakttagande av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot. Bötesyrkandet eller bötesföreläggandet får emellertid uppgå till högst 20 dagsböter. Samtycket ska lämnas skriftligt.

I 3 § i lagen om bötesförfarande (lagförslag 1), som gäller behöriga myndigheter, konstateras bland annat att på tullmän, gränsbevakningsmän och jakt- och fiskeövervakare tillämpas vad som i denna lag föreskrivs om polismän. Enligt uppgift från justitieministeriet är det, med beaktande av innehållet i 3 § i bötesförfarandelagen och eftersom bestämmelser om jakt- och fiskeövervakarens rätt att utfärda ett bötesyrkande eller ett bötesföreläggande finns i lagen om bötesförfarande, inte nödvändigt att i 14 § i lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning särskilt föreskriva om det maximala beloppet av ett bötesyrkande eller ett bötesföreläggande. Således är det enligt erhållen utredning motiverat att stryka den andra meningen i 14 § 2 mom. i lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning.

I ljuset av det som sägs ovan föreslår lagutskottet ett *nytt lagförslag 5* om ändring av 14 § i lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning, genom vilket andra meningen i 14 § 2 mom. stryks.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Lagutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 3 och 4 i proposition RP 5/2026 rd utan ändringar.

Betänkande LaUB 15/2026 rd

Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 2 i proposition RP 5/2026 rd med ändringar.
(Utskottets ändringsförslag)

Riksdagen godkänner ett nytt lagförslag 5. (Utskottets nya lagförslag)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om föreläggande av böter och ordningsbot (754/2010) 4 § 5 mom.,
ändras 1–3 §, 4 § 1 mom., 5 och 7 §, 8 § 5 mom., 13 §, 35 § 1 mom. samt 35 c, 35 d och 38 §,
sådana de lyder, 1 § delvis ändrad i lagarna 670/2015, 95/2018 och 602/2019, 2 § delvis ändrad
i lagarna 467/2011 och 421/2025, 3 § delvis ändrad i lagarna 554/2023 och 421/2025, 4 § 1 mom.,
35 § 1 mom. samt 35 c och 35 d § i lag 95/2018, 5 § delvis ändrad i lag 984/2016 samt 7 §, 8 § 5
mom. samt 13 och 38 § i lag 421/2025, samt
fogas till lagen nya 1 a och 3 a–3 c § som följer:

1 §

Tillämpningsområde

I ett förfarande enligt denna lag kan i enkla och klara ärenden följande föreläggas som påföljd:
1) bötesstraff för ett brott för vilket det inte har föreskrivits strängare straff än böter eller
fängelse i högst två år och som enligt allmän straffpraxis inte kan förutses medföra strängare
straff än böter,

2) ordningsbot för en förseelse för vilken ordningsbot särskilt har föreskrivits som straff i lag.
Ett ärende kan handläggas i ett förfarande enligt denna lag också när brottet kan medföra någon
annan påföljd än vad som avses i 1 mom. eller 3 a–3 c §, om det inte yrkas att den som misstänks
för brottet ska föreläggas en sådan påföljd.

1 a §

Avgränsning av tillämpningsområdet

I ett förfarande enligt denna lag får med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 § inte handläggas

Betänkande LaUB 15/2026 rd

1) lindrig krigsförbrytelse som avses i 11 kap. 7 § i strafflagen (39/1889), hets mot folkgrupp som avses i 10 § i det kapitlet eller underlåtenhet att anmäla brott av en underlydande som avses i 13 § i det kapitlet,

2) oaktsamt röjande av statshemlighet som avses i 12 kap. 8 § i strafflagen, brott mot neutralitetsbestämmelserna som avses i 10 § i det kapitlet eller upprätthållande av landsförrädisk förbindelse som avses i 11 § i det kapitlet,

3) olaglig militär verksamhet som avses i 13 kap. 4 § i strafflagen,

4) brott mot politiska rättigheter som avses i 14 kap. i strafflagen,

5) osann utsaga vid myndighetsförfarande som avses i 15 kap. 2 § i strafflagen, försök till anstiftan av osann utsaga som avses i 5 § i det kapitlet, bevisförvanskning som avses i 7 § i det kapitlet eller skyddande av brottsling som avses i 11 § i det kapitlet,

6) förstörande av bevismedel som är i en myndighets besittning som avses i 16 kap. 12 § i strafflagen, givande av muta som avses i 13 § i det kapitlet, givande av muta åt riksdagsledamot som avses i 14 a § i det kapitlet, olaga befriande av fånge som avses i 15 § i det kapitlet, fängrymning som avses i 16 § i det kapitlet eller fånges vapeninnehav som avses i 17 § i det kapitlet,

7) deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet som avses i 17 kap. 1 a § i strafflagen,

8) olovlig spridning av sexuell bild som avses i 20 kap. 7 § i strafflagen, erbjudande av ersättning för sexuell handling mot ung person som avses i 9 § i det kapitlet, lockande av barn i sexuella syften som avses i 18 § i det kapitlet, spridning av bild som på ett sexuellt sätt visar barn som avses i 19 § i det kapitlet, innehav av bild som på ett sexuellt sätt visar barn som avses i 21 § i det kapitlet eller besökande av föreställning som på ett sexuellt sätt visar barn som avses i 22 § i det kapitlet,

9) misshandel som avses i 21 kap. 5 § i strafflagen, dödsvållande som avses i 8 § i det kapitlet, grovt vållande av personskada som avses i 11 § i det kapitlet, deltagande i slagsmål som avses i 12 § i det kapitlet, framkallande av fara som avses i 13 § i det kapitlet eller utsättande som avses i 14 § i det kapitlet,

10) frihetsberövande som avses i 25 kap. 1 § i strafflagen, olagligt framkallande av samtycke till adoption som avses i 3 b § i det kapitlet, olaglig adoptionsförmedling som avses i 3 c § i det kapitlet, bortförande av barn som avses i 5 a § i det kapitlet, olaga hot som avses i 7 § i det kapitlet, olaga förföljelse som avses i 7 a § i det kapitlet eller olaga tvång som avses i 8 § i det kapitlet,

11) främjande av resa för terrorism som avses i 34 a kap. 13 § i strafflagen eller offentlig uppmaning till terrorism som avses i 14 § i det kapitlet,

12) mål som gäller tjänstebrott,

13) mål som avses i 20 kap. i sjölagen (674/1994),

14) mål som avses i 2 § i militära rättegångslagen (326/1983).

I ett förfarande enligt denna lag får med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 § inte handläggas ett brott som leder till bötesstraff, om den som misstänks för brottet har fått sammanlagt minst sex bötesförelägganden eller strafförelägganden i enlighet med denna lag som påföljd för brott som han eller hon begått under det år som föregått brottet, och detta, med anledning av att gärningarna är likartade, som helhet betraktat utvisar likgiltighet för förbud och påbud i lag.

I ett förfarande enligt denna lag får inte heller handläggas ett brott som leder till bötesstraff, om den som misstänks för brottet vid tidpunkten för gärningen var under 18 år och det för brottet har föreskrivits strängare straff än böter eller fängelse i sex månader.

Betänkande LaUB 15/2026 rd

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *bötesyrkande* ett yrkande mot den misstänkte genom vilket för honom eller henne för ett brott yrkas bötesstraff och förverkandepåföljd eller, om den misstänkte har begärt en ändring av grunden för bestämmande av dagsbotens belopp, bötesstraff och förverkandepåföljd,

2) *bötesföreläggande* ett avgörande genom vilket en övervakande tjänsteman för ett brott förelägger bötesstraff och förverkandepåföljd,

3) *ordningsbotsföreläggande* ett avgörande genom vilket ordningsbot och förverkandepåföljd föreläggs,

4) *straffföreläggande* ett avgörande genom vilket åklagaren på grundval av ett bötesyrkande förelägger ett bötesstraff och en förverkandepåföljd.

3 §

Behöriga myndigheter

Ett bötesföreläggande utfärdas av en polisman. I ett bötesföreläggande kan som påföljd föreläggas ett bötesstraff på högst 40 dagsböter för ett brott för vilket det inte har föreskrivits strängare straff än böter eller fängelse i högst sex månader.

Ett bötesyrkande utfärdas av en polisman. Yrkandet kan utfärdas också på begäran av åklagaren. På grundval av ett bötesyrkande utfärdar åklagaren ett straffföreläggande. I ett straffföreläggande kan som påföljd föreläggas ett bötesstraff för ett brott för vilket det inte har föreskrivits strängare straff än böter eller fängelse i högst två år och med anledning av vilket det inte utfärdas ett bötesföreläggande.

Ett ordningsbotsföreläggande utfärdas av en polisman eller, i situationer som avses i 29 §, av åklagaren.

På tullmän, gränsbevakningsmän och jakt- och fiskeövervakare tillämpas vad som i denna lag föreskrivs om polismän. I fråga om en tullmans, gränsbevakningsmans och jakt- och fiskeövervakares behörighet att utfärda ett bötesyrkande, bötesföreläggande och ordningsbotsföreläggande föreskrivs särskilt.

3 a §

Föreläggande av förverkandepåföljder och påförande av brottsofferavgifter

I ett förfarande enligt denna lag kan det föreläggas en förverkandepåföljd på högst 5 000 euro vid sidan av de straff som avses i 1 §.

I ett förfarande enligt denna lag påförs brottsofferavgift vid sidan av de straff som avses i 1 §. Bestämmelser om brottsofferavgift finns i lagen om brottsofferavgift (669/2015).

Betänkande LaUB 15/2026 rd

3 b §

Ersättning för kostnader för alkohol- och drogtestning

I ett förfarande enligt denna lag kan det bestämmas att en person som med stöd av 1 § 1 mom. har bötfällts är skyldig att till staten betala de kostnader för alkohol- och drogtestning som orsakats av rättsmedicinska undersökningar vid förundersökningen, om de har behövts för utredningen av målet.

Om en i 1 mom. avsedd ersättning med hänsyn till arten av den ersättningskyldiges brott eller dennes personliga och ekonomiska omständigheter eller av någon annan orsak skulle vara oskälig, ska ersättningen sänkas eller ska det bestämmas att ersättningen inte behöver betalas.

3 c §

Avgörande av privaträttsliga anspråk

I ett förfarande enligt denna lag kan målsägandens privaträttsliga anspråk som grundar sig på brott avgöras, om anspråket är ostridigt och vid utfärdandet av bötesföreläggande eller bötesyrkande och dess kapital uppgår till högst 5 000 euro.

Ett privaträttsligt anspråk får dock inte handläggas i ett förfarande enligt denna lag, om anspråket strider mot lag eller är uppenbart oskäligt eller om det kränker en utomståendes rätt. Ett privaträttsligt anspråk får heller inte handläggas i ett förfarande enligt denna lag, om anspråket solidariskt riktas mot flera personer.

4 §

Den misstänktes samtycke

Ett ärende kan handläggas i ett förfarande enligt denna lag endast om den som misstänks för brottet avstår från sin rätt till en muntlig behandling och samtycker till att ärendet avgörs i ett förfarande enligt denna lag. I samband med förfrågan om den misstänktes samtycke ska den misstänkte informeras om vad samtycket innebär och underrättas om de påföljder som föreläggs i förfarandet samt om beloppet av kostnaderna för alkohol- och drogtestning, beloppet av brottsofferavgiften samt grunden för och beloppet av framställda privaträttsliga anspråk.

5 §

Målsägandens samtycke

Ett ärende kan handläggas i ett förfarande enligt denna lag endast om målsäganden avstår från sin rätt till en muntlig behandling och samtycker till att ärendet avgörs i ett förfarande enligt denna lag. I samband med förfrågan om målsägandens samtycke ska målsäganden informeras om vad samtycket innebär och underrättas om de påföljder som föreläggs i förfarandet samt om grunden för och beloppet av framställda privaträttsliga anspråk.

Betänkande LaUB 15/2026 rd

I fråga om målsägandens samtycke tillämpas vad som i 4 § 2 mom. föreskrivs om den misstänktes samtycke.

7 §

Förundersökning

På förundersökning av brott som avses i denna lag tillämpas förundersökningslagen (805/2011), och för att utreda brottet görs en summarisk förundersökning enligt 11 kap. 2 § i den lagen, där endast de omständigheter utreds som är nödvändiga för att ett bötesyrkande, bötesföreläggande eller ordningsbotsföreläggande ska kunna utfärdas. Om det strängaste straff som föreskrivs för brottet är böter eller fängelse i högst sex månader, får förundersökning göras utan att 4 kap. 10 § 2 mom. och 13 och 16 § samt 7 kap. 16 § i den lagen iakttas. Vid förundersökningen ska den som misstänks för brottet och målsäganden höras.

Om det för brottet har föreskrivits strängare straff än fängelse i sex månader, ska det i bötesyrkandet antecknas uppgifter om att den misstänkte har avstått från sin rätt att anlita ett biträde, om information enligt 4 kap. 10 § 2 mom. i förundersökningslagen och underrättelser enligt 4 kap. 16 § i den lagen som getts den misstänkte i samband med detta samt de uppgifter som avses i 9 kap. 6 § 3 mom. i den lagen.

Om parterna inte har samtyckt till att saken handläggs i ett förfarande enligt denna lag, ska en förundersökning för sakens fortsatta handläggning göras i den omfattning som förutsätts av åtalsprövningen.

En polisman kan vid behov med åklagaren diskutera sakens lämplighet för ett förfarande enligt denna lag eller den rättsliga bedömningen av saken i övrigt.

8 §

Innehållet i ett bötesyrkande, bötesföreläggande och ordningsbotsföreläggande

I samband med ett bötesyrkande och ett bötesföreläggande ska anges beloppet av brottsofferavgiften, beloppet av de kostnader för alkohol- och drogtestning för vilka ersättning krävs samt grunden för och beloppet av de privaträttsliga anspråk för vilka ersättning krävs. I samband med ett ordningsbotsföreläggande ska anges grunden för och beloppet av de privaträttsliga anspråk för vilka ersättning krävs.

13 §

Överlämnande av ett bötesyrkande till åklagaren

Ett bötesyrkande samt uppgift om beloppet av brottsofferavgiften, om beloppet av de kostnader för alkohol- och drogtestning för vilka ersättning krävs och om grunden för och beloppet av de privaträttsliga anspråk för vilka ersättning krävs ska efter delgivningen utan dröjsmål överlämnas till åklagaren för utfärdande av ett strafföreläggande.

Betänkande LaUB 15/2026 rd

35 §

Besvär

Den som meddelats ett föreläggande som avses i 34 § 1 mom. och målsäganden får söka ändring i saken genom att anföra besvär hos tingsrätten.

35 c §

Annan handläggning av besvärärenden

Vid handläggning av besvär i tingsrätten iaktas vad som i 26 kap. 1 §, 2 § 2 mom. samt 3–6, 8, 17–24 och 28 § i rättegångsbalken föreskrivs om handläggning av besvärärenden i hovrätten. Huvudförhandling ska hållas om en part begär det eller om tingsrätten anser att det behövs. Åklagaren ska se till att det med anledning av besvär som anförs av den som meddelats ett föreläggande görs förundersökning i en sådan omfattning som ändringssökandet förutsätter.

I övrigt ska vid förfarandet iaktas vad som föreskrivs om behandling av brottmål i tingsrätt. För översättning av ett föreläggande över vilket besvär har anförts tillämpas vad som i 6 a kap. i lagen om rättegång i brottmål föreskrivs om översättning av stämningsansökan.

Motpart i besvär som anförs av den som meddelats ett föreläggande är åklagaren och en eventuell målsägande. Motpart i besvär som anförs av en målsägande är den som meddelats ett föreläggande.

35 d §

Handläggning av besvärärenden som gäller endast privaträttsliga anspråk

Om besvärerna gäller endast privaträttsliga anspråk som har avgjorts i ett förfarande enligt denna lag, iaktas vid handläggning av besvärerna i tingsrätten vad som i 26 kap. 1, 3–6, 8, 17–24 och 28 § i rättegångsbalken föreskrivs om handläggning av besvärärenden i hovrätten. Huvudförhandling ska hållas om en part begär det eller om tingsrätten anser att det behövs.

I övrigt ska vid förfarandet iaktas vad som föreskrivs om behandling av tvistemål i tingsrätt.

Den som meddelats ett föreläggande och målsäganden är varandras motparter.

38 §

Verkställighet

Bestämmelser om verkställigheten av en påföljd som har bestämts i ett förfarande enligt denna lag, av en brottsofferavgift och av de kostnader för alkohol- och drogtestning som ska ersättas finns i lagen om verkställighet av böter (672/2002). Bestämmelser om verkställigheten av ett beslut om ett privaträttsligt anspråk finns i utskökningsbalken (705/2007). Bestämmelser om när böter, en ordningsbot och en förverkandepåföljd förfaller finns i 8 kap. i strafflagen.

Betänkande LaUB 15/2026 rd

Denna lag träder i kraft den 20 . Bestämmelserna i 3 b § i denna lag träder dock i kraft först den 1 mars 2028.

Vid handläggning av bötesyrkanden, bötesförelägganden och strafförelägganden som utfärdats före ikraftträdandet av denna lag och vid sökande av ändring i ordningsbotsförelägganden, bötesförelägganden och strafförelägganden som utfärdats före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av 10 kap. 9 § i strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen (39/1889) 10 kap. 9 § 3 mom., sådant det lyder i lag /985/2016, samt
fogas till 10 kap. 9 §, sådan den lyder i lagarna 356/2016 och /985/2016, ett nytt 6 mom. som
följer:

10 kap.

Om förverkandepåföljder

9 §

Behandling av mål om förverkandepåföljd

Förverkandepåföljd döms ut på yrkande av åklagaren. I 1 kap. 8 b § i lagen om rättegång i brottmål föreskrivs om de grunder på vilka åklagaren kan avstå från att yrka på förverkande och i 1 kap. 10 § i den lagen om domsförslag som gäller ekonomisk vinning av brott. Även en målsägande kan yrka på förverkande när målsäganden ensam utför åtal enligt 7 kap. i lagen om rättegång i brottmål.

Om förverkandepåföljd döms ut i ett förfarande enligt lagen om föreläggande av böter och ordningsbot, tillämpas med avvikelse från vad som föreskrivs i 1–5 mom. bestämmelserna i den lagen.

Betänkande LaUB 15/2026 rd

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 2 kap. 2 § i utsökningsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i utsökningsbalken (705/2007) 2 kap. 2 § 1 mom. 6 punkten och 2 mom., sådana de lyder, 2 kap. 2 § 1 mom. 6 punkten i lag 569/2025 och 2 kap. 2 § 2 mom. i lag 1417/2009, samt *fogas* till 2 kap. 2 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 1161/2013 och 569/2025, en ny 7 punkt som följer:

2 kap.

Utsökningsgrunder

2 §

Förteckning över utsökningsgrunder

Följande handlingar utgör utsökningsgrunder:

6) beslut av statsrådet, ett ministerium eller ett ämbetsverk som hör till statens centralförvaltning samt andra förvaltningsbeslut, om beslutet i fråga enligt någon annan lag ska verkställas i den ordning som anges i denna lag,

7) ett beslut om ett privaträttsligt anspråk som en polisman, en tullman, en gränsbevakningsman, en jakt- och fiskeövervakare eller åklagaren har fattat i ett förfarande enligt lagen om föreläggande av böter och ordningsbot (754/2010).

Vad som i denna lag föreskrivs om dom, gäller i tillämpliga delar också en domstols beslut, förordnanden och interimistiska förordnanden i tvistemål och brottmål samt av domstolen fastställd förlikning. Ett beslut enligt 1 mom. 7 punkten verkställs som en tingsrätts betalningsdom.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 5 kap. 1 § i förundersökningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i förundersökningslagen (805/2011) 5 kap. 1 § 1 mom., sådant det lyder i lag 453/2023,
som följer:

5 kap.

Förundersökningssamarbete mellan förundersökningsmyndigheter och åklagare

1 §

Underrättelse till åklagaren

Förundersökningsmyndigheten ska utan dröjsmål underrätta åklagaren om ett ärende där den som är misstänkt för brott är en polisman. Åklagaren ska underrättas, om en person har avlidit eller allvarligt skadats i en situation där en polisman har använt maktmedel. Åklagaren ska dessutom underrättas om ett brott som har kommit för undersökning, när förundersökningsmyndigheterna och åklagarmyndigheterna tillsammans utifrån sina befogenheter har beslutat att brottet ska omfattas av underrättelseskyldigheten eller om åklagaren har begärt underrättelse om brottet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Betänkande LaUB 15/2026 rd

Utskottets nya lagförslag

5.

Lag

om ändring av 14 § i lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning (1157/2005) 14 § 2 mom., sådant
det lyder i lag 428/2025, som följer:

14 §

Bötesyrkande, bötesföreläggande och ordningsbotsföreläggande

Om det för en förseelse som avses i denna lag och som har framkommit vid jakt- och fiskeövervakning kan föreläggas ett bötesstraff och vid sidan av det en förverkandepåföljd, har jakt- och fiskeövervakaren rätt att utfärda ett bötesyrkande eller bötesföreläggande med iakttagande av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot. ~~Bötesyrkandet eller bötesföreläggandet får emellertid uppgå till högst 20 dagsböter.~~ Samtycket ska lämnas skriftligt.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Betänkande LaUB 15/2026 rd

Helsingfors 4.6.2026

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Juho Eerola saf
vice ordförande Sandra Bergqvist sv
medlem Pia Hiltunen sd
medlem Mari Holopainen gröna
medlem Jessi Jokelainen vänst
medlem Anette Karlsson sd
medlem Mari Kaunistola saml
medlem Pihla Keto-Huovinen saml
medlem Rami Lehtinen saf
medlem Timo Mehtälä cent
medlem Susanne Päivärinta saml
medlem Mika Riipi cent
medlem Juha Viitala sd.

Sekreterare var

utskottsråd Mikko Monto.